

DINAMICA PROCESULUI DE BUGETARE PARTICIPATIVĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR DIN CLUJ-NAPOCA: COM'ON CLUJ-NAPOCA ÎN PERIOADA 2015–2024

Adelina-Maria POP

**Dynamics of the Participatory Budgeting Process
among Young People in Cluj-Napoca:
Com'ON Cluj-Napoca in the Period 2015-2024**

Abstract

The aim of the research was to analyze the dynamics of the youth participatory budgeting process in Cluj-Napoca, known as Com'ON Cluj-Napoca, by highlighting aspects related to the evolution of youth participation in the period 2015-2024, the projects submitted, and the preferences of young people in terms of location for activities. The study showed that participation through project submission and project implementation did not have a constant evolution, the majority of the projects focused on participation and learning activities, and half of the editions took place in the central area of Cluj-Napoca, in predominantly public spaces. In 2024, for the first time, a change in young people's preferences towards projects taking place in private spaces can be observed. In addition, the analysis showed the importance of focusing attention on the ratio between the number of participants and the number of young people implementing, as well as on the number of projects submitted and funded.

Keywords: youth participatory budgeting, Com'ON Cluj-Napoca, citizen participation, project evaluation.

Adelina-Maria POP

Student masterand, Departamentul de Administrație și Management Public, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România
E-mail: popadelina24@yahoo.com

*Revista Transilvană
de Științe Administrative*
2(54) / 2024, pp. 131–146

1. Introducere

Bugetarea participativă în rândul tinerilor poate fi înțeleasă chiar și în lipsa unei definiții prevăzute în literatura de specialitate, deoarece evidențiază intersecția dintre domeniul financiar și participativ, particularizându-se prin restrângerea sferei de referință la categoria tinerilor. O definiție de specialitate este, totuși, menționată de Pardo-Beneyto și Abellán-López (2023), autorii susținând că bugetarea participativă în rândul tinerilor reprezintă o modalitate prin care tinerii sunt incluși în procesele decizionale care au la bază acordarea unei finanțări publice pentru anumite proiecte. Referitor la finanțarea proiectelor, Grupul Pont (2019, p. 29), unul dintre promotorii bugetării participative în rândul tinerilor din România, susține că nu e vorba neapărat de o finanțare publică venită de la bugetul autorităților publice, ci poate fi vorba și de actori privați care alocă finanțarea necesară desfășurării procesului unui anumit public, în speță tinerilor.

În ceea ce privește situația din România, municipiul Cluj-Napoca poate fi considerat reprezentativ pentru domeniul bugetării participative în rândul tinerilor, fiind dat exemplu în literatura de specialitate de autori precum Schugurensky și Mook (2024) sau Boc și Lazăr (2022, p. 192). După cum remarcă Brennan (2017, p. 238), în Cluj-Napoca proiectul de bugetare participativă în rândul tinerilor a adoptat o denumire inovativă—Com'ON Cluj-Napoca, sugerând astfel ideea de încurajare a tinerilor de a participa la un astfel de proces. În plus, după cum se va observa și pe parcursul cercetării, Com'ON Cluj-Napoca nu a fost doar un proces de moment, ci a continuat și cu alte ediții, în ciuda problemelor cu care s-a confruntat, ca de exemplu scăderea participării tinerilor sau a interesului cetățenilor față de etapa votării proiectelor.

În acest context, articolul își propune să analizeze dinamica procesului de bugetare participativă dedicat tinerilor din municipiul Cluj-Napoca, evidențiind aspectele legate de participarea tinerilor pentru perioada 2015–2024. În vederea îndeplinirii acestui scop a fost utilizată ca metodă de cercetare analiza secundară a datelor. Articolul este structurat în 6 secțiuni, incluzând partea introductivă, secțiunea a doua în care s-a analizat cadrul legal de desfășurare a bugetării participative în rândul tinerilor din Cluj-Napoca, secțiunea a treia în care s-a prezentat procesul de bugetare participativă în rândul tinerilor din Cluj-Napoca, secțiunea a patra în care a fost prezentată metodologia de cercetare, secțiunea a cincea în care au fost analizate datele referitoare la participarea tinerilor, precum și ultima secțiune care cuprinde partea de concluzii și recomandări.

2. Cadrul de desfășurare a bugetării participative în rândul tinerilor din Cluj-Napoca

Raportând conceptul de bugetare participativă la cadrul legal românesc, se va observa lipsa legislației în acest domeniu. Totuși, acest lucru poate fi înțeles pornind de la afirmația dată de Wampler (2007, pp. 22–23), și anume că nu există un model universal

valabil pentru bugetarea participativă și astfel în funcție de mediul social, economic și politic, acest proces diferă de la o zonă la alta. De aceea, se poate spune că bugetarea participativă se poate particulariza în funcție de specificul zonal sau chiar de preferințele celor care organizează procesul, iar acest aspect poate fi considerat benefic, întrucât permite diversitatea. În acest context, în funcție de anumite preferințe sau anumite probleme existente în comunitate, se poate decide organizarea unui proces de bugetare participativă dedicat tinerilor. Cu alte cuvinte, se poate spune că lipsa legislație românești nu reprezintă un impediment în calea realizării procesului de bugetare participativă în rândul tinerilor, ci dimpotrivă permite realizarea unui proces adaptabil și diversificat.

În continuarea opiniei menționate mai sus, merită specificat că bugetarea participativă în rândul tinerilor are anumite caracteristici care o diferențiază de un proces de bugetare participativă desfășurată la modul general (Grupul Pont, 2019, p. 12), fapt ce denotă necesitatea existenței unei reglementări distincte în ceea ce privește implicarea tinerilor într-un astfel de proces.

La nivelul municipiului Cluj-Napoca se regăsesc procese de bugetare participativă atât în rândul tinerilor prin proiectul Com'ON Cluj-Napoca, cât și la nivelul întregii populații. Există câteva diferențe între cele două procese. În cazul bugetării participative în rândul tinerilor proiectele sunt puse în aplicare de cei care le propun, în speță de către tineri, iar bugetul este mai mic (Grupul Pont, 2019, pp. 12–13). După cum menționează și Boc (2021), este vorba despre o particularitate a proiectului Com'ON Cluj-Napoca, întrucât spre deosebire de bugetarea participativă tradițională, autoritățile locale nu implementează proiectele câștigătoare, ci doar susțin financiar această activitate. Inițiativele propuse de către tineri nu vizează investiții majore, iar rezultatele lor au o vizibilitate mai redusă, însă sunt considerate benefice pentru că aduc schimbări adiționale în comunitate (Grupul Pont, 2019, pp. 12–13).

Există, totuși, câteva prevederi legale care pot fi considerate strâns legate de procesul de bugetare participativă în rândul tinerilor din Cluj-Napoca. În acest sens, se poate aminti de temeiul legal care susține financiar desfășurarea acestui proces, și anume Legea nr. 350 din 2 decembrie 2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general (Boc, 2021). În acest context, proiectul Com'ON Cluj-Napoca este depus de către Grupul Pont pentru a primi finanțarea necesară derulării sale de la bugetul local.

Pe lângă legea menționată mai sus, fundamentul principal al procesului de bugetare participativă în rândul tinerilor constă în regulamentul fiecărei ediții, prin care sunt stabilite aspecte precum: eligibilitatea participanților, finanțarea oferită, eligibilitatea proiectelor, incluzând aici aspecte care sunt încurajate a fi susținute prin proiectele tinerilor, aspecte privind votul, verificarea tehnică a proiectelor sau implementarea lor (Com'ON Cluj-Napoca, 2024). În plus, regulamentul procesului se pliază pe legislația românească referitoare la categoria tinerilor, astfel încât la Com'ON Cluj-Napoca pot participa tineri cu vârsta între 14–35 de ani (Com'ON Cluj-Napoca, 2024; Legea nr. 350 din 21 iulie 2006, art. 2, alin. 2, lit. a). Având în vedere că regulamentele edițiilor

sunt aproximativ similare, în scopul prezentării celor mai actuale informații în domeniu, se vor prezenta cu precădere aspectele menționate în regulamentul ediției din 2024.

3. Bugetarea participativă în rândul tinerilor din Cluj-Napoca –Com'ON Cluj-Napoca

La modul general, procesul de bugetare participativă derulat în Cluj-Napoca a consacrat o metodă de participare a cetățenilor în vederea stabilirii investițiilor care să fie realizate în comunitate (Boc, 2019), în timp ce bugetarea participativă în rândul tinerilor a venit ca o particularizare a acestei acțiuni. În acest context, bugetarea participativă în rândul tinerilor din Cluj-Napoca reprezintă un proces de sprijinire a implicării tinerilor „în dezvoltarea de mici proiecte pentru comunitate” (Brennan, 2017, p. 238). Se observă faptul că esența bugetării participative se păstrează, singurul lucru ce se modifică fiind participanții procesului, în sensul în care bugetarea participativă devine un proces dedicat tinerilor și inițiativelor acestora.

Bugetarea participativă în rândul tinerilor a debutat în Cluj-Napoca în anul 2015, în contextul obținerii titlaturii de Capitală Europeană a Tineretului (Boc și Lazăr, 2022, p. 192). Inițiativa desfășurării acestui proces a aparținut mediului non-guvernamental, mai exact Asociației Grupul Pont care în parteneriat cu Federația Share Cluj-Napoca și autoritățile locale au lansat proiectul Com'ON Cluj-Napoca ca proces de bugetare participativă în rândul tinerilor din Cluj-Napoca (Boc, 2018; Boc și Lazăr, 2022, p. 192). În acest context, o mare parte din finanțarea acestui proces a fost asigurată de la bugetul local, iar derularea efectivă a fost gestionată de sectorul non-guvernamental (Boc și Lazăr, 2022, p. 192). În plus, de-a lungul edițiilor, și alte instituții precum Banca Comercială Română (BCR) sau alte organizații non-guvernamentale au sprijinit financiar inițiativele tinerilor sau desfășurarea acestui proces (Boc și Lazăr, 2022, p. 192). Merită menționat, de asemenea, faptul că prima ediție a Com'ON Cluj-Napoca, cea din 2015, a beneficiat de fonduri provenite de la Mecanismul Spațiului Economic European (Boc și Lazăr, 2022, p. 192), context în care au putut fi finanțate mai multe proiecte decât în edițiile ce au urmat.

În cadrul procesului Com'ON Cluj-Napoca pot participa grupuri formate din minim 3 tineri, cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani, care locuiesc, studiază sau lucrează în oraș, fără a exista restricții cu privire la pregătirea și experiența tinerilor sau cu privire la alte aspecte socio-demografice. Tot în acest sens, începând cu a doua ediție a proiectului, din 2016, la propunerea autorităților locale s-a introdus o secțiune dedicată tinerilor din comunitățile defavorizate (Boc și Lazăr, 2022, p. 193). Astfel, Com'ON Cluj-Napoca a devenit un proces care se adresează tuturor tinerilor, inclusiv celor cu oportunități reduse, înțelegându-se prin această categorie tinerii proveniți din medii defavorizate economic sau social, care întâmpină obstacole educaționale, geografice

sau de accesibilitate la proces, care provin din culturi diferite sau au diverse probleme medicale (Com'ON Cluj-Napoca, 2023).

Participarea la acest proces implică respectarea unor cerințe. În acest sens, proiectele tinerilor trebuie să permită liberul acces, gratuit, la activitățile desfășurate, iar acestea trebuie să se adreseze exclusiv clujenilor. Nu există restricții cu privire la locul de derulare, fiind permise atât activitățile în format fizic, cât și cele în format online (Com'ON Cluj-Napoca, 2024). În plus, în regulament sunt menționate sau sugerate indirect care sunt domeniile principale în care tinerii sunt încurajați să depună proiecte. În acest sens, deși ediția din 2019 nu menționează explicit cele patru domenii care s-au menținut în perioada 2020-2024, tipurile de proiecte depuse precum și categoriile sugerate de regulamentul ediției denotă că a fost vorba despre următoarele domenii: sănătate, mediu, învățare și participare (Com'ON Cluj-Napoca, 2019), care s-au păstrat sub această denumire în perioada 2020-2022 (Com'ON Cluj-Napoca, 2020; Com'ON Cluj-Napoca, 2021; Com'ON Cluj-Napoca, 2022). În 2023 și 2024 regulamentul nu mai menționează cele patru categorii de domenii, ci le formulează sub o altă formă, fiind vorba de încurajarea unor proiecte ce se concentrează pe starea de bine, pe calitatea vieții comunității, pe învățare și pe participare (Com'ON Cluj-Napoca, 2023; Com'ON Cluj-Napoca, 2024). De asemenea, s-a observat faptul că în edițiile din 2023 și 2024 denumirea a două domenii s-a modificat în sănătate și sport, respectiv mediu și protecția animalelor (Com'ON Cluj-Napoca, 2023; Com'ON Cluj-Napoca, 2024).

Cu alte cuvinte, se observă faptul că, în esență, cele patru mari domenii se păstrează de-a lungul edițiilor, la modul concret inițiativele tinerilor vizând derularea de evenimente culturale, sportive, activități legate de domeniul sănătății, social, educațional, participativ, protecția mediului, concursuri studentești sau activități de tip jocuri, concerte, proiecții și expoziții, dezvoltare durabilă sau utilizarea inovatoare a unor spații din municipiu etc. (Boc și Lazăr, 2022, p. 192; Com'ON Cluj-Napoca, 2022; Com'ON Cluj-Napoca, 2023; Com'ON Cluj-Napoca, 2024).

Referitor la proiectele câștigătoare, echipele pot propune proiecte care să fie finanțate cu maxim 4.500 de lei, existând posibilitatea să contribuie cu încă 4.500 de lei pentru implementarea lor, deci un buget total de maxim 9.000 de lei per proiect (Boc, 2018). În conformitate cu regulamentul proiectului, dacă inițiativa depusă depășește bugetul acordat de 4.500 lei, grupul de tineri are responsabilitatea de a asigura fondurile complementare, iar un grup poate primi finanțare pentru maxim două proiecte câștigătoare per ediție (Com'ON Cluj-Napoca, 2024). Finanțarea maximă oferită proiectelor prin intermediul acestui proces nu a fost întotdeauna de 4.500 de lei, ci a scăzut la 3.500 de lei în cadrul edițiilor din 2020 și 2021 (Dohotaru, 2022, p. 83; Com'ON Cluj-Napoca, 2020; Com'ON Cluj-Napoca, 2021). Totuși, merită punctat că nu e vorba doar de suma finanțării, ci și de numărul de proiecte care sunt finanțate într-o ediție. În acest sens, în decursul anilor s-au stabilit, în mare parte, câte proiecte vor fi finanțate în fiecare ediție, ca de exemplu minimum 60 în 2016 (Mureșan, 2016) sau 45 în 2024 (Com'ON Cluj-Napoca, 2024).

După depunerea proiectelor, propunerile au la bază un proces de verificare tehnică din partea echipei Com'ON Cluj-Napoca și de prioritizare pe baza supunerii la votul public, astfel încât toți cetățenii din Cluj-Napoca cu vârsta minimă de 14 ani—condiție menționată începând cu ediția din 2023 (Boc și Lazăr, 2022, p. 192; Com'ON Cluj-Napoca, 2023; Com'ON Cluj-Napoca, 2024). Fiecare persoană a putut vota maxim 10 proiecte, acesta fiind un aspect prezent încă din prima ediție, dar și în ultima din perioada de analiză (Brennan, 2017, p. 239; Com'ON Cluj-Napoca, 2024). Merită menționat că în timp ce în edițiile din 2015 și 2019 doar tinerii au avut posibilitatea de a vota proiectele depuse (Boc, 2018; Com'ON Cluj-Napoca, 2019), în ediția din 2016, respectiv din perioada 2020-2022 au putut vota toți cetățenii, indiferent de vârstă, având în vedere că nu s-a mai specificat nicio informație în acest sens (Boc, 2019; Com'ON Cluj-Napoca, 2020; Com'ON Cluj-Napoca, 2021; Com'ON Cluj-Napoca, 2022).

În plus, regulamentul menționează că tinerii nu doar propun proiecte, ci ei sunt responsabili și de implementarea lor (Com'ON Cluj-Napoca, 2024). Astfel că, fiecare ediție are un anumit interval de implementare, ca exemplu, la ediția din 2023 intervalul a fost de aproximativ două luni (Com'ON Cluj-Napoca, 2023). Cu alte cuvinte, nu este vorba doar despre un proces centrat pe tineri, ci despre un proces care este gestionat de tineri și care are un rol educativ pentru aceștia. Totuși, intervalul redus de implementare denotă faptul că nici proiectele nu pot avea o anvergură foarte mare.

Tot în acest sens, deși acest proces reprezintă o oportunitate pentru tineri de a obține fonduri publice pentru inițiativele lor, valoarea finanțării proiectelor este una foarte redusă (Boc și Lazăr, 2022, p. 192), aceasta fiind una dintre problemele bugetării participative în rândul tinerilor din Cluj-Napoca. Tot în categoria problemelor poate fi inclusă și scăderea numărului de persoane care votează proiectele tinerilor și imposibilitatea unor tineri de a strânge voturile necesare (Dohotaru, 2022, p. 83; Brennan, 2017, p. 246), adică scăderea interesului față de participarea tinerilor. Dohotaru (2022, p. 83) susține că votul a devenit „un concurs de popularitate”, astfel încât multe proiecte care ar merita să fie implementate pierd în fața altora nu din cauza conținutului, ci din cauza numărului mai scăzut de susținători și a dificultății de a atrage numărul de voturi necesare. De exemplu, începând cu ediția din 2022, regulamentul menționează că un proiect depus trebuie să aibă minim 50 de voturi pentru a fi eligibil pentru premiere, fiind exceptată de la această regulă categoria tinerilor cu oportunități reduse (Com'ON Cluj-Napoca, 2022; Com'ON Cluj-Napoca, 2024).

4. Metodologia cercetării

Scopul cercetării este de a analiza dinamica procesului de bugetare participativă dedicat tinerilor din municipiul Cluj-Napoca, evidențiind aspectele referitoare la participarea tinerilor. În vederea atingerii acestui scop s-au formulat următoarele obiective

de cercetare: analizarea evoluției participării tinerilor de-a lungul edițiilor, identificarea principalelor tipuri de domenii în care tinerii au propus inițiativele și analizarea preferinței tinerilor pentru locul de derulare a proiectelor.

În contextul prezentei cercetării s-a utilizat ca metodă de cercetare analiza secundară a datelor, fiind vorba despre date regăsite atât în mediul online, pe site-ul fiecărei ediții disponibile a procesului Com'ON Cluj-Napoca, cât și în documentul pus la dispoziției de către Asociația Grupul Pont denumit „Raport sintetic de cercetare – schița principalelor rezultate 2015-2022” (document nepublicat). După cum este menționat și în denumirea raportului organizației care se ocupă de desfășurarea Com'ON Cluj-Napoca, acesta a permis identificarea și analizarea datelor din perioada 2015–2022, în timp ce datele regăsite pe site-ul proiectului au oferit o viziune asupra perioadei 2019-2024 (ediții în care procesul a avut o pagină web disponibilă). Astfel, cu ajutorul acestor date, s-a reușit analizarea tendinței participării tinerilor mai ales dintr-o perspectivă cantitativă, evidențiind aspectele legate de acest proces, atât din punct de vedere al numărului de participanți și de proiecte depuse, respectiv finanțate per ediție, cât și din perspectiva conținutului proiectelor.

5. Analiza datelor

În vederea analizării participării tinerilor la acest proces de bugetare participativă s-au ilustrat următoarele date, cu mențiunea că în anii 2017 și 2018 nu a avut loc procesul, ci doar la finalul anului 2018 s-a început depunerea de proiecte, astfel încât în 2019 a avut loc ediția a treia (Grupul Pont, 2018).

Potrivit Tabelului 1, se observă scăderea numărului de participanți la acest proces de-a lungul edițiilor 2015–2021, urmată de o creștere în edițiile din 2022 și 2023. În cazul numărului de tineri care au și implementat proiectele depuse se observă o altă situație, fluctuantă. În ciuda acestui fapt, în unii ani, dar mai ales în anul 2021, se înregistrează o conjunctură favorabilă procesului, întrucât s-a observat un număr foarte mare de tineri (90 de tineri) care au reușit să implementeze proiectele raportat la totalul de participanți (120 de tineri). La polul opus se observă faptul că în ciuda participării

Tabelul 1: Numărul tinerilor care au participat la Com'ON Cluj-Napoca prin depunere de proiecte și numărul tinerilor care au și implementat proiectele, în perioada 2015–2023

Anul ediției	2015	2016	2018/2019	2020	2021	2022	2023
Nr. de participanți	744	-	500	191	120	158	225
Nr. tinerilor care au implementat proiecte	-	-	87	128	90	103	91

Sursa: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate în lucrarea lui Boc și Lazăr (2022, p. 192) și pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

crescute în ediția din 2018/2019, scopul proiectului nu a fost atins aproape deloc, având în vedere că doar peste un sfert din tineri și-au pus în aplicare ideile.

Pentru perioada 2019–2023, pentru care s-a identificat atât numărul tinerilor care au depus proiecte, cât și numărul celor care au și implementat proiectele s-a generat următorul grafic (Figura 1), prin care se dorește ilustrarea discrepanței dintre numărul de tineri care participă prin depunerea de proiecte și cei care participă la proces și prin implementarea lor.

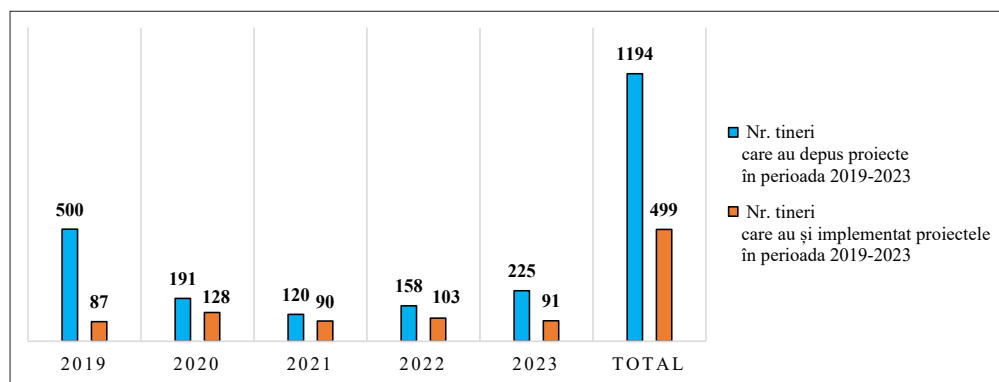

Figura 1: Numărul tinerilor care au depus proiecte vs. numărul tinerilor care au implementat

Sursa: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

Analizând datele din 2023 (Figura 1), anul care înregistrează numărul cel mai mare de participanți după pandemie, se observă că, deși numărul celor care au depus proiecte a crescut, numărul celor care au implementat rămâne mic, mai ales în comparație cu raportul dintre numărul participanților și numărul tinerilor care au implementat proiectele în edițiile anterioare. Această situație e întâlnită și în 2019. Se poate pune întrebarea de ce este prezentă această discrepanță, iar motivele ar putea fi diverse, de la numărul proiectelor finanțate pe ediție, după cum se va observa și mai jos, și până la presupunerea că au existat grupuri formate din mai mulți tineri care nu au câștigat finanțarea. De altfel, raportând numărul de tineri care au implementat proiectele la numărul total de participanți se observă că în perioada 2019–2023 mai puțin de jumătate din tineri nu au reușit să își ducă proiectele la final, adică să se implice pe întreg procesul participativ.

Pentru a înțelege scăderea participării tinerilor merită analizate și numărul proiectelor care au fost depuse de tineri, dar mai ales câte au fost finanțate (Tabelul 2).

Potrivit datelor din Tabelul 2, se observă că numărul proiectelor depuse a scăzut constant după prima ediție până în 2021 (ediția înregistrând cele mai puține proiecte depuse din perioada 2015–2024). În plus, dacă până în 2021 procesul de bugetare participativă înregistrează o scădere a propunerilor depuse, din 2021 până în 2023 se observă o perioadă de fluctuație în participarea tinerilor. Merită amintit faptul că edițiile

Tabelul 2: Numărul proiectelor depuse și care au câștigat finanțarea în perioada 2015–2024

Anul ediției	2015	2016	2018/2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nr. proiecte depuse	451	163	123	70	45	77	67	117
Nr. proiecte finanțate	102	65	37	46	36	35	36	45
Procentul proiectelor finanțate	22,62%	39,88%	30,08%	65,71%	80%	45,45%	53,73%	38,46%

Sursa: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate de: Boc și Lazăr (2022, pp. 192–193), Mureșan (2016), Boc (2018) și pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

din 2020 și 2021 s-au desfășurat în contextul pandemiei de COVID-19, când au existat restricții de desfășurare a activităților în format fizic, fapt ce a putut influența numărul proiectelor depuse, întrucât a limitat tinerii la elaborarea unor inițiative care s-ar putea desfășura cu precădere în mediul online. În anul 2024, se observă o creștere semnificativă a numărului proiectelor depuse, fapt ce denotă în egală măsură atât creșterea interesului tinerilor față de acest proces, cât și faptul că Com'ON Cluj prosperă din nou.

Referitor la numărul proiectelor finanțate, încă de la început trebuie punctat faptul că nu e vorba doar despre câte proiecte sunt finanțate în fiecare ediție, ci o atenție considerabilă trebuie îndreptată și asupra raportului dintre proiecte depuse și proiecte finanțate în fiecare ediție, întrucât deși sunt multe proiecte care obțin finanțarea în comparație cu alți ani, în raport cu inițiativele depuse în anul respectiv multe proiecte nu primesc finanțare. Astfel că, analizând datele aferente ediției din 2015 se poate afirma că în ciuda participării crescute și a numărului considerabil de proiecte finanțate, foarte multe proiecte nu au primit finanțare, tinerii pierzând posibilitatea de a-și implementa ideile în cadrul acestui proces de bugetare participativă.

De altfel, se observă faptul că prima scădere mai accentuată în rândul proiectelor finanțate a fost înregistrată în a treia ediție a procesului, urmată apoi de o ușoară creștere în 2020, când au fost finanțate 46 de inițiative, însemnând 65,71% din proiectele depuse. În edițiile din 2021–2023 se constată din nou o scădere a numărului de proiecte finanțate în raport cu celelalte ediții, însă în ciuda acestei scăderi în aceste ediții sunt finanțate aproape jumătate sau mai bine de jumătate din proiectele depuse. Altfel spus, deși în 2021 s-au înregistrat cele mai puține proiecte depuse per ediție, se poate observa faptul că raportat la totalul proiectelor depuse în cadrul acestei ediții sunt finanțate cele mai multe idei, rezultând astfel că 80% din proiectele depuse au fost finanțate. Această situație este prezentă și în anul 2022, când au fost finanțate 45,45% din proiectele depuse, precum și în ediția din 2023 când au fost finanțate 53,73% din totalul proiectelor depuse. În anul 2024, se observă că doar 38,46% dintre proiectele depuse au fost finanțate, fiind înregistrată astfel o scădere din acest punct de vedere.

Referitor la scăderea numărului de proiecte finanțate, această situație poate fi înțeleasă ca și cauză a diminuării participării tinerilor, întrucât aceștia cunoscând câte proiecte vor fi finanțate într-o ediție s-ar putea simți mai presați de competiție și mai reticenți în a depune efort și timp în pregătirea unor proiecte care să nu fie câștigătoare

într-un final. Totuși, scăderea numărului de inițiative și implicit a tinerilor care participă la acest proces nu trebuie văzută în totalitate ca o problemă de natură financiară, întrucât există și alte motive obiective, precum interesele tinerilor.

Nu în ultimul rând, în strânsă legătură cu evoluția participării tinerilor se regăsește și problema votării proiectelor pe care aceștia le propun. În acest sens, se poate porni de la premisa că scăderea votanților coincide cu scăderea interesului membrilor din comunitatea clujeană față de participarea tinerilor, acest aspect având consecințe și asupra implicării tinerilor.

În Tabelul 3 se observă o scădere radicală a numărului de persoane care au votat în perioada 2018–2024 față de primele două ediții, fapt ce denotă pe de o parte scăderea interesului comunității clujene de a vota proiectele tinerilor, iar pe de altă parte existența unor probleme în ceea ce privește promovarea etapei de vot. În acest context, tinerii simt încă de la început un dezavantaj în ceea ce privește strângerea voturilor necesare pentru ca proiectul să ajungă în etapa de implementare. În 2024, se observă, totuși, o schimbare în tendința votării proiectelor, în sensul în care a crescut numărul persoanelor care au votat comparativ cu ultimele cinci ediții și implicit interesul comunității față de participarea tinerilor.

Tabelul 3: Evoluția voturilor și votanților în cadrul edițiilor 2015–2024

	2015	2016	2018/2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nr. de votanți	18.782	16.872	3.192	4.079	1.081	3.113	3.771	5.008
Nr. voturi	48.609	40.978	9.652	8.426	2.223	8.363	9.263	13.718

Sursa: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate în lucrarea lui Boc și Lazăr (2022, p. 193) și pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

Pentru a înțelege ce propun tinerii prin proiectele lor, merită amintite domeniile în care au fost depuse inițiativele în 2020–2024, cu mențiunea că pentru perioada 2020–2022 evidența domeniilor în care s-au depus proiecte este prezentată pe site-ul fiecărei ediții, în timp ce pentru anii 2023 și 2024 s-a realizat o analiză proprie a proiectelor înscrise. În plus, trebuie menționat și faptul că ideile tinerilor s-au încadrat într-una sau mai multe teme (Com'ON Cluj-Napoca, 2020) și de aceea numărul total per ediție e mai mare decât cel menționat într-un tabelul anterior.

În vederea ilustrării vizuale a dinamicii proiectelor depuse, s-a realizat și următorul grafic (Figura 2).

În conformitate cu datele de mai sus (Tabelul 4 și Figura 2), se remarcă faptul că cele mai multe inițiative din perioada 2019–2024 au fost depuse în domeniul de învățare și participare, în timp ce în domeniul referitor la mediu s-au înregistrat cele mai puține proiecte depuse din perioada de referință. Cu alte cuvinte, cele mai multe proiecte au vizat activități educative și care presupun încurajarea implicării în diferite activități. În ceea ce privește domeniul sănătății, în ediția din 2019 s-a înregistrat cel mai mic număr de proiecte depuse în cadrul unei categorii (3 proiecte), însă acest lucru nu ar trebui

Tabelul 4: Numărul de proiecte depuse în funcție de domeniu în perioada 2019-2024

	Sănătate (activități legate de sănătatea fizică/medicală și mentală/emoțională)	Învățare (dezvoltare de competențe și cunoștințe)	Participare (inițiative ce țin de cultură, timp liber/agrement etc.)	Mediu (reciclare, protejarea mediului, mobilitate etc. + utilizarea unor spații din oraș)
2019	3	61	105	32
2020	20	38	25	17
2021	22	28	9	16
2022	37	52	53	19
2023	28	51	46	12
2024	43	72	70	12

Sursă: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

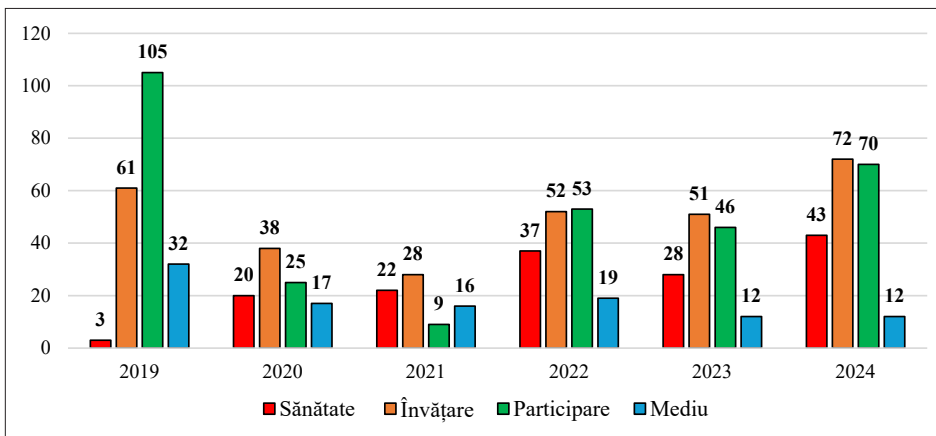

Figura 2: Dinamica domeniilor în care s-au depus proiecte 2019-2024

Sursa: Elaborat de autor pe baza cifrelor prezentate pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

înțeles ca o lipsă de interes a tinerilor pentru acest subiect, ci prin prisma faptului că în ediția respectivă regulamentul nu a menționat acest domeniu în mod explicit.

Cu toate că cele patru domenii au avut o evoluție cantitativă diferită, în cazul tuturor s-a înregistrat o fluctuație sau o scădere a numărului de proiecte cel puțin la un moment dat în perioada de referință. Pentru perioada 2019–2021, exceptând domeniul sănătății, se observă o scădere în preferința tinerilor față de aceste domenii, ediția din 2022 schimbând această tendință printr-o creștere numerică a proiectelor referitoare la sănătate. După ediția din 2022 se observă o schimbare și în categoria legată de sănătate, în sensul în care de la creșterea proiectelor înregistrată în perioada 2019–2022, în 2023 se înregistrează o scădere a proiectelor care au activități în acest domeniu. De altfel, în anul 2023 față de 2022, în toate domeniile a scăzut numărul de proiecte, urmând să

crească din nou în 2024, excepție făcând domeniul de mediu, în care în ultimii doi ani numărul proiectelor a rămas constant. În plus, în acest domeniu situația este puțin mai diferită, întrucât acest segment înregistrează cele mai puține inițiative depuse, fapt ce semnaleză un interes mai redus în rândul tinerilor pentru activitățile de protejare a mediului. Referitor la domeniul de participare, ceea ce e interesant e că în ciuda scăderii din 2021 a proiectelor depuse (probabil și din aspecte care țin de pandemie) se remarcă o creștere accentuată în următoarele ediții.

În cadrul raportului realizat de Grupul Pont și Fundația Botnar (2022, nepublicat), un aspect interesant care a fost cercetat se referă la spațiul în care tinerii doresc să își desfășoare proiectele înscrise. În acest sens, pentru perioada 2015–2022 s-au colectat datele din raportul menționat, iar pentru edițiile din 2023 și 2024 s-a realizat o analiză proprie, pe baza proiectelor înscrise pe site-ul fiecărei ediții, fiecare proiect având o secțiune în care menționează locația sau locurile de derulare a ideii, fiind identificate proiecte care s-au desfășurat într-un singur loc, proiecte care s-au desfășurat în mai multe locuri și proiecte care nu au specificat exact locația sau specifică generic Cluj-Napoca.

Conform Figurii 3, în 2015 cele mai multe proiecte propuse au avut ca loc de desfășurare a activităților centrul orașului, în timp ce în 2016 s-au propus proiecte care să se deruleze în oraș în general. Această tendință s-a păstrat și în a treia ediție. Față de edițiile din 2015–2019, începând cu anul 2020, în contextul pandemiei, se observă o creștere accentuată a numărului proiectelor care se derulează în mediul online. Totuși, este vorba despre o scurtă creștere, având în vedere că din 2021 activitățile propuse a fi derulate în mediul online scad de la ediție la ediție, ajungând să reprezinte doar 3,3%

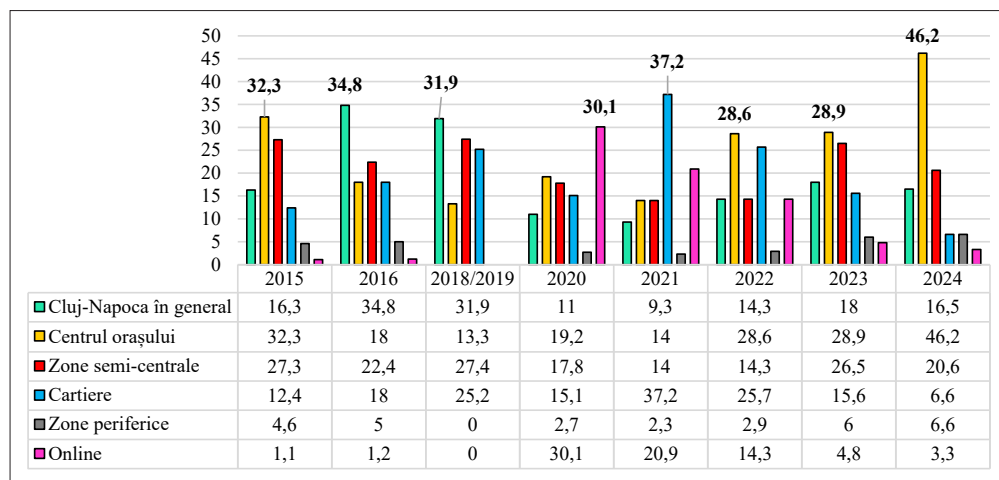

Figura 3: Preferința tinerilor pentru alegerea locului de desfășurare a proiectelor (%) pentru perioada 2015–2024

Sursa: Grafic adaptat după Grupul Pont și Fundația Botnar (2022, raport nepublicat) și realizat de autor pe baza datelor prezente pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

din totalul proiectelor în 2024. Tot în contextul pandemic, în anul 2021, pentru cele mai multe activități, tinerii au propus ca loc de desfășurare cartierele, adică spații mai apropiate, familiare, dar la fel ca și în cazul proiectelor desfășurate în mediul online, se înregistrează o scădere în propunerea unor idei care au acest spațiu de derulare în restul edițiilor. Se observă că edițiile din perioada 2022–2024 coincid din punct de vedere al preferinței locului de desfășurare a activităților cu anul primei ediții, cele mai multe proiecte fiind depuse spre a fi derulate în zona centrală a municipiului. De asemenea, merită menționat că în 2015–2022 zonele periferice ocupă ultimul loc în clasamentul preferințelor tinerilor referitoare la spațiul de desfășurare a proiectelor, în timp ce în perioada 2023–2024, ultimul loc e ocupat de activitățile online, tinerii începând să acorde din nou atenție și zonelor periferice, precum pădurile sau zona Pata-Rât.

Pe baza datelor prezentate mai sus, dar mergând și mai în detaliu, următorul tabel sintetizează faptul că în fiecare an există un spațiu preferat de tineri pentru desfășurarea proiectelor.

Se observă faptul că tinerii preferă să aleagă ca loc de desfășurare a proiectelor centrul orașului, în cadrul a jumătate dintre ediții fiind înregistrată această preferință (Tabelul 5). Posibile explicații pentru această tendință a tinerilor sunt: accesibilitatea zonei pentru toți cetățenii, varietatea locațiilor în care pot fi derulate activitățile (parcuri, spații culturale, piețe, localuri etc) și șansele mai mari de a atrage cât mai mulți participanți la activități, ca de exemplu datorită vizibilității lor în cazul unor proiecte de tip concert/expoziție. În plus, ceea ce se mai dorește a fi punctat este adaptabilitatea procesului, dar și a participanților în anul 2020, când mediul online a reprezentat opțiunea care a salvat derularea ediției Com'ON Cluj-Napoca și a permis participarea tinerilor.

La un nivel mai detaliat, dacă în primele trei ediții tinerii au ales spațiul public (de tipul parcuri, piețe, străzi sau spații puse la dispoziție de autoritățile locale) ca loc de desfășurare a proiectelor, după ediția din 2020 și până în prezent se observă o schimbare în

Tabelul 5: Preferința tinerilor pentru alegerea unui spațiu, în funcție de ediție

Anul	Locul evenimentelor	Tipul de spații pentru evenimente
2015	Centrul orașului	Spații publice, parcuri și piețe
2016	Cluj-Napoca în general	Pe străzi
2019	Cluj-Napoca în general	Spații puse la dispoziție de autoritățile publice
2020	Online	Online
2021	Cartiere	Spații publice + sedii de companii și ONG-uri
2022	Centrul orașului	Sedii de companii și ONG-uri
2023	Centrul orașului	Spații puse la dispoziție de autoritățile locale
2024	Centrul orașului	Spații semi-private + sedii de companii și ONG-uri

Sursă: Elaborat de autor pe baza datelor prezente în raportul Grupului Pont și Fundației Botnar (2022, raport nepublicat) și pe site-ul Com'ON Cluj-Napoca, în funcție de ediție

preferința tinerilor, aceștia alegând, pe lângă spațiul public și spațiile semi-private sau private, precum companiile sau organizațiile non-guvernamentale.

6. Concluzii și recomandări

Analizând informațiile prezentate în cadrul cercetării, o primă concluzie se referă la tendința participării tinerilor, participarea prin depunerea proiectelor, respectiv prin implementarea lor înregistrând evoluții diferite, dar care transmit un aspect clar: nu există o dinamică constantă în ceea ce privește participarea sau numărul proiectelor depuse, în timp ce referitor la numărul proiectelor finanțate se observă o anumită constanță în perioada 2019–2024. Este necesară o atenție deosebită asupra raportului dintre numărul proiectelor depuse, respectiv a celor finanțate, în sensul în care procesul ar trebui să asigure cel puțin un echilibru între acestea, astfel încât să se respecte și ideea unui proces participativ, dar și ideea sprijinirii unui număr mare de tineri.

Tendențele identificate în ceea ce privește participarea tinerilor și numărul proiectelor depuse și finanțate demonstrează faptul că nu este necesară o participare crescută a tinerilor care depun proiecte pentru ca ediția să aibă succes, ci mai degrabă atenția trebuie îndreptată asupra numărului de tineri care implementează, respectiv proiecte implementate. Astfel, se poate afirma că ediția din 2021 a avut cel mai mare succes, în ciuda faptului că a avut cei mai puțini participanți înscriși, precum și cele mai puține proiecte finanțate, întrucât aceste aspecte au permis ca aproape toți tinerii înscriși să implementeze inițiativele. În acest sens, viitoarele cercetări pot să se concentreze pe definirea acestui succes al procesului, în funcție de câți tineri reușesc să participe pe tot parcursul bugetării participative. În plus, din datele identificate se poate spune că suma finanțării nu influențează participarea tinerilor, având în vedere că în edițiile din 2022 și 2023 când finanțarea a fost mai mare (4.500 de lei), numărul tinerilor care au depus proiecte a rămas modest la fel ca în edițiile când finanțarea a fost de 3.500 de lei. În egală măsură și legătura dintre participare și finanțare poate reprezenta fundamentul pentru viitoarele cercetări în domeniu.

În strânsă legătură cu participarea tinerilor poate fi adusă în discuție și imposibilitatea de a strânge voturile necesare pentru ca proiectul să treacă în etapa de implementare, dar și numărul scăzut al cetățenilor care votează proiectele, acest ultim aspect îmbunătățindu-se în ultima ediție din perioada de analiză. În acest context, se recomandă o mai mare vizibilitate proiectului, organizatorii mergând dincolo de mediul online și conectând comunitatea clujeană cu participanții procesului. În acest fel, cresc și șansele ca membrii comunității să fie mai interesați de acest proces.

În ceea ce privește activitățile, se observă cât de important e să existe o listă cu principalele domenii în care tinerii pot să depună proiecte, ediția din 2019 dovedind acest aspect prin numărul scăzut de proiecte cu tematică în domeniul sănătății. În acest sens, în vederea îmbunătățirii procesului se recomandă ca în fiecare ediție să se menționeze

explicit care sunt temele principale în care tinerii pot depune proiectele. În cazul domeniilor preferate de tineri s-a constatat faptul că cele mai multe proiecte au fost depuse în categoria de participare și învățare, fapt ce denotă interesul tinerilor de a dezvolta cunoștințele și abilitățile comunității clujene în diverse domenii, dar și de a propune acesteia să își petreacă timpul liber participând la diverse activități.

Referitor la preferința tinerilor pentru alegerea locului de desfășurare a proiectelor, s-a evidențiat faptul că jumătate din ediții s-au derulat în zona centrală a municipiului Cluj-Napoca, în zone predominant publice, de tipul spațiilor verzi, străzilor sau clădirilor puse la dispoziție de autoritățile publice. În ediția din 2024, se observă pentru prima dată o schimbare mai evidentă în preferințele tinerilor, în sensul desfășurării proiectelor în spații private.

După cum s-a mai amintit în partea teoretică, proiectul Com'ON Cluj-Napoca este sprijinit financiar de către autoritățile locale în baza unei legi care permite organizațiilor non-profit să obțină fonduri pentru activitățile lor. În acest context, dacă viitoarele ediții vor fi desfășurate în continuare de mediul non-profit, iar finanțarea vine tot de la bugetul local, legislația pe baza căreia se primește finanțarea ar trebui să prioritizeze acordarea unor sume mai mari pentru procesele de bugetare participativă în rândul tinerilor, astfel încât aceștia să se simtă mai încurajați în a participa la un astfel de proces.

Bibliografie:

1. Boc, E. și Lazăr, D.T., „Participatory Budgeting in Romania”, în De Vries, M.S., Nemec, J. și Špaček, D. (eds.), *International Trends in Participatory Budgeting: Between Trivial Pursuits and Best Practices*, Cham: Palgrave Macmillan, 2022, pp. 187–204.
2. Boc, E., „Cluj-Napoca Smart City: More Than Just Technology”, în Hintea, C.M., Moldovan, B.A., Radu, B.V. și Suciu, R.M. (eds.), *Transylvanian International Conference in Public Administration, Cluj-Napoca, Romania, 2–4 November 2017*, Cluj-Napoca: Accent, 2018, pp. 57–73.
3. Boc, E., „The Development of Participatory Budgeting Processes in Cluj-Napoca”, 2019, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, vol. 58E, pp. 38–51.
4. Boc, M., „Citizens' Direct Involvement in the Decision-Making Process of The Local Government-Participatory Budgeting. Case Study: Cluj-Napoca, Romania”, 2021, *Annals of the “Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu Letter and Social Science Series*, nr. 1, pp. 67–79.
5. Brennan, A.J., „By the (Young) People: Youth Participatory Budgeting in Cluj-Napoca, Romania”, în No, W., Brennan, A. și Schugurensky, D. (eds.), *By the People: Participatory Democracy, Civic Engagement, and Citizenship Education*, Arizona: Participatory Governance Initiative Arizona State University, 2017, pp. 237–249.
6. Com'ON Cluj-Napoca, „Acasă”, 2023, [Online] disponibil la adresa <https://v2023.comoncluj.ro/acasa>, accesat la data de 22 octombrie 2024.

7. Com'ON Cluj-Napoca, „Acasă”, 2024, [Online] disponibil la adresa <https://comoncluj.ro/acasa>, accesat la data de 22 octombrie 2024.
8. Com'ON Cluj-Napoca, „Com'ON Cluj-Napoca '19”, 2018, [Online] disponibil la adresa <https://v2019.comoncluj.ro/?lg=ro>, accesat la data de 22 octombrie 2024.
9. Com'ON Cluj-Napoca, „Com'ON Cluj-Napoca '20 - Proces participativ de tineret”, 2020, [Online] disponibil la adresa <https://v2020.comoncluj.ro/?lg=ro>, accesat la data de 22 octombrie 2024.
10. Com'ON Cluj-Napoca, „Com'ON Cluj-Napoca '21”, 2021, [Online] disponibil la adresa <https://v2021.comoncluj.ro/acasa>, accesat la data de 22 octombrie 2024.
11. Com'ON Cluj-Napoca, „Com'ON Cluj-Napoca '22”, 2022, [Online] disponibil la adresa <https://v2022.comoncluj.ro/acasa>, accesat la data de 22 octombrie 2024.
12. Dohotaru, A., *Bugetarea participativă: Între emancipare și deturnare*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2022.
13. Grupul Pont și Fundația Botnar, „Research Summary Report – Outline of Main Results 2015-2022”, 2022, raport intern, nepublicat.
14. Grupul Pont, „Cartea albă a bugetării participative de tineret în Europa”, 2019, [Online] disponibil la adresa https://ro.pontgroup.org/wp-content/uploads/2020/05/documents_G6k73z_CE-white-paper_RO_2019-08-12.pdf, accesat la data de 15 septembrie 2024.
15. Grupul Pont, „Se caută minim 50 de inițiative ale tinerilor pentru a fi susținute în cadrul procesului participativ Com'ON Cluj-Napoca”, 2018, [Online] disponibil la adresa <https://ro.pontgroup.org/2018/11/28/se-cauta-minim-50-de-initiative-ale-tinerilor-pen-tru-a-fi-sustinute-in-cadrul-procesului-participativ-comon-cluj-napoca/>, accesat la data de 16 septembrie 2024.
16. Legea nr. 350 din 2 decembrie 2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1128 din 14 decembrie 2005.
17. Legea nr. 350 din 21 iulie 2006 a tinerilor, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 648 din 27 iulie 2006.
18. Mureșan, A., „A început votul Com'on Cluj-Napoca 2016, ideile tinerilor ce schimbă comunitatea”, *Ziua de Cluj*, 19 august 2016, [Online] disponibil la adresa <https://zsj.ro/cultura/-150049.html>, accesat la data de 20 septembrie 2024.
19. Pardo-Beneyto, G. și Abellán-López, M.A., „Participatory Budgeting for Young People as Democratic Socialisation: An Approach to the Case of Spain”, 2023, *Children & Society*, vol. 37, nr. 5, pp. 1555–1575.
20. Schugurensky, D. și Mook, L., „Participatory Budgeting and Local Development: Impacts, Challenges, and Prospects”, 2024, *Local Development & Society*, vol. 5, nr. 3, pp. 433–445.
21. Wampler, B., „A Guide to Participatory Budgeting”, în Shah, A. (ed.), *Participatory Budgeting*, Washington, D.C.: The World Bank, 2007, pp. 21–54.